

Alp 434 ~~2453-3066~~ 3511-3515

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėn.: kariškiams 3 rub., nekariškiams 6 rub. Atskiri numerai 50 kap.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Miekevičiaus g.-vė Nr. 18.)

Nr. 1

BIBLIOTEKA

Kaunas, gegužės mėnesio 22 diena

1919 m.

I mūsų skaitytojus.

Mūsų kariuomenė, kaip gyvas visuomenės kūnas, turi daug savo reikalų, daug dvasios pastangų bei pageidavimų. Visi gi tie reikalai bei dvasios pastangos privalo būti, kiek tai apystovos leidžia, pačių kariškių gerai apsvarstyti bei suprasti, kad kiekvienam kariškiui būtų aišku ne tik tai, kaip jis geriausiai turi savo sunkias pareigas eiti, bet ir kam jis tai daro.

Ir kitaip tas negali būti, nes šiandien kareivis, jau ne vien kitų įrankis, bet ir savo šalies pilietis. Ir kaip pilietis jis privalo gerai suprasti, ne tik savo kariškuosius dalykus, bet ir šiaip savo šalies reikalus.

Privalo suprasti, kad šios dienos mūsų šalies, visos mūsų visuomenės reikalas — nenuveikiami pageidavimai ir pastangos, tai Lietuvos laisvė bei nepriklausomybė, tai geresnis žmonių gyvenimo sutvarkymas. Pastarasis karas juk kuoašciausiai parodė, kad tik tai kariuomenei sekėsi, kuri buvo ne tik gerai ginkluota, bet ir savo pareigas ir kariavimo siekius gerai suprato. Ypač tas savo pareigų supratimas turi būti mūsų kariuomenėje, kuri negi per prėvartą eifėсна suvaryta. Ypač tas supratimas turi būti lietuvių kariškiuose, kuriems, kaip lietuviams, priklauso taip graži tradicija (padavimas), kad jau ne vienas mūsų visuomenės darbas padarytas vien ačiu mūsų žmonių susipratimui. Taigi ir šį kartą tepajunta Lietuvos nepriklausomybės priešai, kad jie savo užgrobiamąją ranką tiesia per susipratusių, taigi nenuveikiamųjų kareivių eiles. Težino jie, kad mūsų kareiviai lygiai karšta širdimi, lygiai gerai susipratę, eina jų ir savo kraujo lietu, kaip karštai ir susipratę mes, lietuviai, dar taip neseniai dėl mūsų knygos, bei kitų mūsų teisių kovojome, vargome ir ... pergalėjome.

Tečiau mums, kariškiams, niekas—nei vyresnybės įsakymai, nei mūsų kariškieji auklėtojai—neįstengs taip gyvai išdėstyti, taip gerai įsklepyti kariškosios bei visuomeninės sąmonės, tos gyvos dvasios, kaip tik laikraštis, ir tai laikraštis mūsų pačių priklauso ir vedamas.

Bet ir tas laikraštis, kaip ir pati kariuomenė, privalo stovėti ir stovės toli nuo kokio nors vienpusiškumo. Visuomenės gyvenimo reikalai, kiek jie «Kariškių Žodyje» bus paliečiami, bus nušviečiami tik bendrais ruožais ir tiek, kiek mūsų ar užsienių gyvenimo eiga apreiškia Lietuvos nepriklausomybės siekimą, kuriai mes esame susijungę į nepergalimą jėgą — kareiviją.

Ir kad koks nors darbas gerai eity, būtinai reikalinga, kad ir įrankis, kuriuo tas darbas varomas, būtų kiek galint geresnis ir tobulesnis. Norint gi, kad kova dėl Lietuvos nepriklausomybės sėkmingai eity, reikalinga, kad ir kovos įrankis — kariuomenė — irgi būtų kiek galint labiau tobula. Todėl «Kariškių Žodyje» bus nurodoma (tam tikruose rėmeliuose) mūsų kariuomenės trūkumai ir kaip tie trūkumai taisytini. Bus papeikta, kas peiktina, pagirta, kas girtina, tečiau prisilaukiant mums taip brangios drausmės dėsnų asmenys negalės būti liečiamos: vyresnybės dalykas girti ar peikti vienas ar kitas kariškas asmuo.

Oyvoji kalba ir kalba valdiška (įsakymų, įstatų), tai dažnai du skirtingi dalykai. Pasiėmus «Kariškių Žodžiui» skelbti, kas skelbūna, ir aiškinti, kas aiškinti leistina, ne vienas vyresnybės įsakymas bus tinkamai nušviestas ir išaiškintas, kad tuo būdu jis liktų gyvu žodžiu, jėgtų kariškių dvasion bei širdin, o neliktų vien įstatų raide.

Bet laikraščio niekas taip neįvairina, niekas jam tiek daug gyvumo nedugda, kaip pačių skaitytojų raštai, ir tai raštai iš vietų, iš pačios gyvenimo širdies, ypač gi korespondencijos, tos žinių-žinėlės, kurios taip ankštai riša skaitytoją su laikraščiu. Tada «Kariškių Žodžio» redakcija kviečia visus kariškius bendradarbiauti mūsų laikraštyje. Ypač rūpi jai turėti žinių, labiausiai gi žinių iš fronto, juo labiau, kad žinių iš fronto apskritai mūsų laikraštyje trūksta.

Bet gi tik tas laikraštis tikrai gyvai skaitomas, kai jis įvairus, kai jis kuodaugiausia skaitytojui duoda įvairaus dvasios peno. Tada «Kariškių Žodis», atsižvelgdamas į tai, duos savo skaitytojams ne tik kariškų straipsnių bei žinių, bet ir apysakų eilių ir t.t. Težadina kareivių dvasią, te

Lietuvos TAR
VALSTYBINĖ
BIBLIOTEKA

78528

gamina jiems poilsio valandą, tekelia jų dvasią prie mūsų šalies bei žmonių meilės, tekelia mūsų širdyse mūsų garbingų karžygių dvasios kibirkštį.

Šiuos žodžius tardama, Redakcija griežtai yra pasiryžusi juos ir gyveniman vykdyti. Tačiau gerai tai galės daryti tik mūsų pačių draugų-kariškių padedama. Tenebūnie gi «Kariškių Žodis» vien mažos žmonių kuopelės (redakcijos) rūpesniu — tebūna gi jis visos mūsų kariuomenės dalyku, kad per «Kariškių Žodį» visa mūsų kariuomenė pasijustų vienan kūnan surišta.

Redakcija.

Apie ginklus.

Dar kiekvienas, rasi, atmena, kad nelabai seniai, mūsų kariuomenei trūko ginklų ir net visai jų nebuvo.

Tėvynei sopuliuose nuskendus jos sūnūs puolėsi jos gelbėti. Bematant Lietuvos pulkai didėjo, bujojo. Puolėsi ginti gimtojo kraštelio, sodybų suvalkiečiai, žemaičiai, aukštaičiai, prūsai. Tačiau kariuomenės ginklavimasėjo sunkiausiu būdu. Beveik po vieną šautuvą reikėjo iš visur rankioti ir tai kartais, sunkiausiomis, nepatogiausiomis išlygomis. Bet šiuo metu mūsų armijos apginklavimas jau žymiai nužengė pirmyn.

Paprastai būva, kad sunkiai įgytas daiktas, labai branginamas ir dabojamasi, prižiūrimas, kad neprapultų ar negestų.

Pažiūrėkime gi, kaip prižiūrimi mūsų taip sunkiai įgyti ginklai.

Įėję į by kokią kuopą, kartais išvysime tuos brangius mums daiktus — šautuvus surūdijusius, kerčioj kur nors pastatytus, ar šiaip ant vinių pakabintus. Jokios tvarkos, jokios priežiūros!

Mūsų kariškiai statutai aiškiausiai parodo, kad ginklai turi būti laikomi tam tikroje vietoje į atramas sustatyti; turi būti saugojami, kad niekas kam nereikia prie jų neprieitų, jų nesugadintų.

Atramos turi būti taip padarytos, kad ginklai būtų po užraktu ir, be dežiūro žinios, niekas jų negalėtų paimti. Kur nors išsiųstų, ligonių ginklai privalo būti sudėti į kuopos sandėlį.

Regis, kiekvienas karininkas, karys šį dalyką atmena ir turėtų pasistengti greičiausiu laiku ginklus sutvarkyti. Lietuviai mėgsta turėti gražių žirgų, gražių kamanėlių svečiuosna važiuoti. Apskritai lietuviai mėgsta pasirodyti tvarkoje. Reikia tikėtis, greičiausiu laiku, besitvarkant lietuvių kariuomenei ir šis dalykas — ginklų prižiūrėjimas — bus pastatytas pirmoje vietoje.

Tenka būti sargyboje, ar kur kitur, tad parėjęs namon, apžiūrėk šautuvą, visuomet jį nušluostyk. Ypač daryk tai atydziai, jeigu einant ištiko lietus, ar šiaip dulkėtoj vietoje buvęs. Šį mažą darbelį padaręs kareivis gali būti ramus: savo pareigą dėl savo ginklo jis gerai atliko.

Mūsų kariškiai mėgsta su savim turėti ginklą. Labai geras paprotys, by kas jo neužpuls, bet gi reikia ir mokėti apseiti su ginklu. Ginklas visuomet patarnaus, jeigu su juo priderančiai apseisi. Niekuomet nereikia vartoti ginklas «pasismaginimui», kaip neretai girdime gyventojų pasiskundimą kariškiais. Ginklas labai netikęs žaislas ir jau kiek daug mums nelaimių suteikė! Griežčiausiai reikia mesti kvailas paprotys ginklu žaisti, «gazdinti» juo. Tuščias ginklas ar užtaisytas niekad juokais ar ne, neatkreipk jo prieš žmogų. Atmink, kad žaidžiant juo

kaujant niekad neiššaunama į žmogų iš užtaisyto ginklo, bet visuomet iš tuščio.

Ginklas mums duotas apsiginti, todėl yra didelė gėda vartoti jį kitokiems tikslams. Tas žemina žmonių akyse mūsų kariuomenę. Su šiuo negeistinu apsireiškimu reikia kuogriežčiausiai kovoti. Pagal to, kaip kariuomenė su savo ginklais apsieina, sprendžiama apie jos gerumą.

Kareiviai mėgsta, persimetę per pečius šautuvą vaikščioti ir šokti kareivinėse (kazarmėse). Ir kam tas reikalinga? Ar tai ne kvailas ir griežtai draudžiamas dalykas. Šautuvas valkiojamas, gadinamas, sargas numušamas ir tuomet šautuvas nustoja vertės, iš jo nepataikinsi. Be to kareiviai šautuvą be reikalų valkiodami, nustoja jį gerbti bei branginti. Labai prasiplatinęs paprotys taikinti vieno kareivio į kitą. Taikinimui yra padarytos tam tikros lentos. Jeigu jų nėra, tai pasidaryk iš popieros taikinį, pasikabinę ant sienos ir taikink. Neatsargus apsiėjimas su ginklu jau nulydėjo į kitą pasaulį nevieną mūsų draugą. Kaip skaudu išgirsti, kad kuris draugų nušautas per nemokėjimą, per neatsargų elgimosi su ginklu.

Kad to neatsitiktų, karininkai ir kareiviai turi žiūrėti, kad prieš išeisiant į pamokas (užsiėmimus) arba į sargybą, kareiviai apžiūrėtų, išėmę spyną, vamzdį. Tą pat daryti parėjus.

Šituose atsitikimuose vyresnieji turi pagelbėti ir patarnauti pavyzdžiu.

Šautuvas — ne blynas, sunku jis padaryti, o mums, lietuviams, dar sunkiau jis įgyti. Juk visa mūsų viltis, visi mūsų siekimai daug priguli nuo to, kaip gerai mes būsime ginkluoti, kaip gerai sunkioj valando veiks tie brangūs mūsų šautuvai ir apskritai visi karo įnagai, kuriuos vartodami mes skiname sau kelią į laisvę bei nepriklausomybę.

Įkūnykim gyveniman visus gerus norus. Šį raštelį perskaitę, reikale jį atsiminkime ir tuo būdu daug patarnausime mūsų tėvynės labui. Tinginystė, nerangumas — tai vergystės liekanos. Būkime sąžiningi savo pareigose, savo kovoje už laisvę! Mumsyse ir mūsų valdomuose ginkluose visa mūsų viltis bei išganymas.

Kovoti tai dar neužtenka, paėmus šautuvą mušti priešą. Reikia būti pasirengusiam visame kame tvarkos laikytis. Tenebūna mažiausias mažmožis apleistas, nesutvarkytas, užmirštas. Nuo mažmožių dažniausia priklauso kovos pasekmės.

P. K.

Savanoriai.

(Kareivio balsas).

Svarbiusias Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės užtikrinimas tai sava kariuomenė. Nors Lietuva vargsta didžiausių vargų slėgiama ir begėdžių priešų žudoma, bet žmonės pamatę, kad jos vaikai neapleidžia savo motinos, nenustoja vilties šviesesnės ir laimingesnės ateities. Labai gražu, ir tuomi galime pasididžiuoti visam pasauliui, kad pirmutiniai šalies laisvės gynėjai susirinko jokios prievartos jėgos neverčiami. Žiūrint į toki mūsų jaunos valstybės piliečių susipratimą, rodėsi, kad Lietuvoj neprišais daryti jokios priverstinės mobilizacijos. Bet labiau susipratusiems vyrams išėjus besiveržiančio priešo laikyti, likusieji namie nerangesni vyrukai davėsi svadžioti nelentiams svieto lygintojų agentams ir likosi namie ant pečiaus gulėti.

Suprato laikinoji valdžia, kad, nesant kariuomenės papildymo šaltinių, kada nors turi išsisemti savanorių kariuomenės pajėgos: žinojo ir savanoriai, kad, jeigu į žu-

vusių draugų vietas nestos naujų, tai pirmųjų pasiaukavimas niekais nueis. Todėl noroms nenoroms reikėjo daryti priverstiną mobilizaciją. Tikėtasi, kad mobilizacija bus kaip paakinimas pasiskubinti atlikti pilietiškas pareigas. Daugumoje vietų taip ir atsitiko. Bet mobilizuojamų tarpe atsirado ir tokių neva vyrų, kurie keikė savanorius dėl jų padarytos pradžios. Girdi, kad ne savanorių sudarytoji pajėga, tai niekas nebutų mus iš namų iškrapštes.

Norėdami žmonių akyse savo atsispyrimą pateisinti, pasilikę namie jauni vyrai, prikašioja, būk savanoriai išėję kariauti pinigų dėliai, ar duonos neturėdami. Jie gi namie geriau gyvena, nes čia jokio vargo, jokio pavojaus. Kai kurie su savotišku pasipiktinimu klausia, kas dabar turįs teisės imti kariuomenę?

Štai ką sako savanoriai:

— Mes nesame viendieniai ir todėl nesitenkiname, kad šiandien dar turime ko pavalgyti ir kur būti. Mes norime ir toliau gyventi. Ir manome, kad tik tuomet bus užtikrinta mūsų ir mūsų brolių ateitis, kuomet atsiginime nuo laukutinių ir vidurinių priešų - pavergėjų. Esant gi ant sprando priešui, žmogaus gyvenimas panašus kiškio gyvenimui, — dar blogesnis!

Mes neišėjome jokio pinigisko pelno ir, apskritai, turto dėliai, o tiems, kurie mums tatai prikiša, ramiai sakome, kad jie kiek tik nori tokio pelno gali gauti, — mes jiems kelio niekada neužstojome ir nemanome užstoti. Lai stoja į mūsų eiles ir bus mūsų vargų ir džiaugsmų dalininkais.

Mes, savanoriai, tikimės, kad mūsų darbas nebus veltui, kad Lietuvos nepriklausomybė džiugins visus jos piliečius. Tam atsiekti mes nesigailime iš savo tarpo aukų. Bet taip pat reikalaujame, kad ir kiti šalies piliečiai prisidėtų prie šio sunkaus darbo. Tiems, kurie klausia, kas dabar turi teisės imti į kariuomenę, mes griežtai atsakome: Lietuvos nepriklausomybės gynimo reikalas turi tokios teisės, o mes karū ją paremsime!

Valio Lietuvos nepriklausomybė! Valio mūsų kariuomenės vienybė! Kareivis G. n.

Kariuomenės priesaika.

(Ministerių Kabineto patvirtinta
4. V. 19).

Aš NN. prisiekiu Aukščiausiam Viešpačiui Dievui teisingai tarnauti Lietuvos kariuomenėje, būti ištikimu mūsų krašto konstitucijai, klausyti savo vyresnybės, griežtai jos įsakymus pildyti ir šventai laikyti man įteiktą paslaptį. Prisiekiu nesigailėdamas savo sveikatos nė gyvasties ligi paskutiniam kraujo lašui ginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, o taip pat mūsų žmones ir visą mūsų žemę nuo kokių nors užsienių ar vidaus priešų užpuolimo ir nuo visų tų, kurie mūsų krašte kels riaušių, ardyt žmonių darbą ir ramumą ar kitaip kaip skriaus žmones. Prisiekiu su priešu griežčiausiai kovoti, neidamas su juo į jokias pažintis, sutartis ar šlaip susišnojimą raštu ar žodžiu, visą gi tai, ką apie priešą sužinosiu ar išgirsiu tau jau savo vyriausybei pranešti.

Kad šią priesaiką darau tikra širdimi ir gryna sąžine, iškeliu ranką prie Viešpaties Dievo.

Vyriausias Lietuvos kariuomenės vadas Generolas Silvestras Žukauskas.

Vyriausias vadas generolas Silvestras Žukauskas g. me Šaulių mieste 1865 met., gruodžio 31 d. Mokėsi Marjampolės gimnazijoje ir Vilniaus karo mokykloje, kurį baigęs 1887 metais gavo pirmą rusų kareivijos karininko laipsnį.

Japonų karo metu buvo kulkosvydžių kuopos viršininku, kurią reorganizavus gavo papulkininko laipsnį. Į šį pasaulio karą išėjo 314 Novooskolsko pulko vadu. Iš pat pradžių pulkas pateko į Varšuvos frontą, kur pasižymėjo mūšiuose kairiajame ir dešiniajame Vislos krautuose. Didesnę 1915 metų dalį išbuvo mūšiuose su vokiečiais Lietuvos laukuose, ypač Dubysos fronte. Karo metu gavo paskyrimą į generolus ir ėjo brigados ir divizijos viršininkų pareigas.

Atsižymėdamas narsumu keletą kartų pats vedė kareivius į ataką, kuriose buvo tris kartus sužeistas ties Gombinu (Lenkijoje), Sostais (Lietuvoje) ir Linavardenu.

Turi visus kovos atsižymėjimo ženklus, taip pat ir Jurgio kardą.

Lietuvos nepriklausomybės obalsiui, išaušus, generolas Silvestras Žukauskas, kaip Lietuvos sūnus, stoja į Jorkovotojų eiles, gintų mūsų siekiamos nepriklausomybės. Gegužės 7 d. t. m. Lietuvos prezidento įsakymu paskirtas Vyriausiu Lietuvos kariuomenės vadu.

Ką atsiveda mūsų dvarininkai.

Sakoma, kad visuomet didžiausias priešas, tai naminis. Jis visa žino ir nuo jo neišsisergėsi. Su tokiais priešais kovoti — nepaprastai sunku.

Sunku ir Lietuvai dėl jos nepriklausomybės bei laisvės kovoti. Juk ir kovoja ji ne tiek su priešais iš svetur, kiek su priešais naminiais, priešais mūsų pačių žemėj gimusiaisiais, išaugintais.

Kieno vedami mūsų žemėn įsiveržė rusai? — pačių lietuvių bolševikų.

Kieno vedami lenkai įsiveržė Lietuvon, užgrobė jos sostinę Vilnių? — mūsų dvarininkų, tų pačių dvarininkų, kurie per amžius mūsų žmonių darbu mito.

Rusų bolševizmas Lietuvoje jau gal dingsta, prasmenga, nugrimsta ten, iš kur jis kilęs ir kur, turbūt, jis vien ir tegali tuotarpu laikytis — dingsta savo tėvynėje Rusijoje. Bet jo vieton stoja kitas priešas kur kas pavojingesnis, sunkesnis, nes jis, tas priešas, kultūringas ir gerai susitvarkęs. Tas naujas priešas — tai lenkas, mūsų dvarininkų bičiulis bei dvasios draugas.

Kad pasekmingai su kuo nors kovojus, būtinai reikalinga jis gerai pažinti, arba bent jo siekimus bei norus suprasti. Pažinkime gi ir mes mūsų naujo ir didžiausio priešo norus bei siekimus. Žinokime bent šį tą, ko nori lenkai Lietuvoje ir ką jie su savim neša.

Jau užtenka pasakyti kieno vedami jie Lietuvon įsiveržė, kad žinotum, kas jie per vieni ir ką su savim neša. Jau užtenka prisiminti, kad dvarininkas Lietuvai tik bloga visuomet teikia, kad suprasti, ko vertas ir jo vedamas Lietuvon lenkas.

Dvarininkai Lietuvą kelis šimtus metų valdė. Ir nuvaldė ją taip, kad žlugo jos valstybinis surėdymas, jos nepriklausomybė, pats gi kraštas pateko didžiausiu skurdan, žmonės—sunkiausiai vargan. Bet gi dvarininkams Lietuvoje visuomet buvo gera: žmonės baudžiaininkai jiems per kelis šimtus metų tiek turtų sukrovė, kad ir baudžiavai žuvus, jie tuo turtu dar vis tebe gyveno.

Tatai ar stebėtina, kad jie niekad nebuvo nustoję svajoti, kad vėl savo galybę Lietuvoje atgavus. Ir visuomet jie tik save skaitė sugebančiais Lietuvą valdyti. Žmonės, jų supratimu, turi tik jų norus bei įsakymus pildyti. Ir laukė jie, nenustodami svajoto, kada gi ateis laikas Lietuvai ir jos žmonėms vėl savo pačius užmesti.

Ir karui bei suirutėms iškilus jiems ta proga pasitaikė

Jie niekuomet savo šalies reikalų, savo žmonių, iš kurių kraujo ir kaulų yra kofė, vargo nematydavo, vien į Varšuvą ir į jos reikalus įsiziūrėję. Nepamatė didžiausio savo žmonių vargo, neatjautė svarbiausių Lietuvos reikalų ir karui su visomis jo nelaimėmis iškilus. Jie krovėsi į vežimus savo dvarų turtą, varėsi su savimi karo žirgus ir keliavo stoti svetimos šalies kariuomenėn.

Juk jų buvęs vergas, Lietuvos «muzikas», jau nebeklausė savo pono, nesileido save valdyti. Ir ne tik neklausė, bet dargi griežtai ištiesė ranką, jo dvarų siekdamas. Sumanė atsiimti tai, ką amžiais dvarininkui buvo dirbęs.

Nukeliavo tatai dvarininkas svetimon žemėn, kad iš ten pagalbos šauktis. Šauktis pagalbos, kad atbudusį žmogų suvaldžius, jam savo valią vėl šiokiu ar tokiu būdu užmetus. Šauktis pagalbos, kad savo dvarus išgelbėjus.

Ir svetimų žemių bei turto pasiekti godus lenkas paklausė savo bičiulio Lietuvos dvarininko. Paklausė, sudarė kariuomenę ir, brolybės bei lygybės ličina prisidengdamas, ginklais barškindamas, įsiveržė Lietuvon. Ką gi tatai jis su savim mums neša? Teatsako j tai jų paties darbai. O tų darbų daug. Paminėsime čia tik kai kuriuos.

Kai tik iškilo šiokia tokia viltis išgauti Lietuvai nepriklausomybę, užsieny ir kur tik galėdamas lenkas, ranka j ranką su mūsų dvarininku tuoju tai nepriklausomybei stojo skersai kelio. Iš lenkų pusės per visą laiką buvo pinamos didžiausios pinklės, kad tik Lietuva negautų nepriklausomybės. Lenkai visur užsienyje pasirodė mūsų didžiausiais priešais.

Kai tik išrado galimybės, tuoju įsiveržė Lietuvon, užėmė Vilnių ir čia nuožmiausiu būdu ėmė tarp kitko lietuvius persekioti. Kratos pas lietuvius daromos viena po kitos. Pas kitus, nežiūrind, kad nieko sau įtariamo nerado, jau net po keturis ar penkis kartus kratė. Bekratydami užgaulioja tautinį lietuvių jausmą, kolioja, muša, ir apvagia. Paskaitykit lietuvių laikraščiuose iš Vilniaus. Gražių dalykų ten rasitė.

Tie, kurie anais metais matė naktimis savo namuose rusų žandarus, pas kuriuos ir bolševikai buvo atsilankę kratyti, pasakoja, kad buvusių žandarų ar bolševikų kratos, tai pats niekniekis, sulyginus su lenkų kratomis ir žiaurumu.

Dar gi bolševikai, Lietuvon įsiveržę, davė lietuviams savo įstaigose vietų, davė norėjusiems pas juos dirbti duonos. Lenkai gi beveik visur lietuvius iš užimamų vietų pavarė. Lietuviai savo žemėje, lenkam atėjus, pasiliko be duonos. Pradėjo tatai jie savo viešpatavimą mūsų krašte nuo to, kad mūsų žmonėms duoną atėmė, tik saviškiams ją atidavus.

Bet to negana! Jie, Varšavos lenkai, nesislėpdami skelbia, kad kadangi Lietuvoje yra dar daug liuosos

žemės, kad Lietuva mažai, anot jų, apgyventa, tai reikia ją lenkais apgyvendinti. Jie ragina savuosius Lietuvon veržtis, sakydami: paimsime Lietuvą. Ten lenkai turės žemės kiek tik norėdami.

Tik klausykite: prieš karą mūsų žmonės Amerikon bėgo, kad ten duonos radus, nes čia Lietuvoje jiems neužteko duonos, neužteko žemės. Dabargi lenkai ateina ir sako: Lietuva permažai apgyvendinta. Dar daug vietos lenkam čia bus.

Taigi jei prieš karą mūsų žmonėms žemės neužteko ir jie bėgo Amerikon, tai kas būtų su mumis lenkam įsivyravus, kas būtų su mumis lenkų sodiečiams pas mus atėjus. Mes turėtume po svetimus pasviečius daužytis, ten šunų lakdyti, nes mūsų žemę lenkas atsisėstų.

Tai taip dėl Lietuvos turto, taip dėl jos žemės. O ką sako lenkai dėl jos nepriklausomybės?

Lenkų laikraštį «Gazeta Warszawska» Nr. 10 pasakyta aiškiai, kad Lenkų Seimas Varšavoj nutarė Lietuvą prijungti prie Lenkijos, pasiremiant tuo, kad juk Lietuva kartą jau buvo su Lenkija susijungusi.

Buvo Lietuva susijungus su Lenkija, kai Lietuvą (ir Lenkiją) ponai valdė. Norint tą patį vėl padaryti, reikėtų Lietuvą vėl ponams atiduoti. Na ką gi? — gal taip ir reikia padaryti: juk ponams tuomet taip gera buvo!

Nusiuntė mūsų valdžia savo pasiuntinius į Varšuvą su lenkais tartis. Pasitarimas turėjo prasidėti nuo to, kad lenkai pripažintų Lietuvos nepriklausomybę. Be to pripažinimo kitų tarybų būti negalėjo.

Taigi ir nebuvo kitų pasitarimų: lenkai apie Lietuvos nepriklausomybę dargi net užsiminti neduodavo.

Tai tokie tie mūsų kaimynai, kurie dabar Lietuvon įsiveržė. Žinokime gi jų siekimus ir norus.

O kad greičiau nuveikus Lietuvos kariuomenę, kurios narsumą jie jau žino, jie stengiasi mūsų dvasią užnuodyti. Jie leidžia mūsų kariuomenei atsišaukimus, kur gražiais žodžiais stengiasi mūsų kareivius suvilioti. Nesitikėdami ginklu nuveikti — stengiasi ją viluogiais suardyti ir nuveikti?

Bet mes, žinodami, ką lenkai mums neša, ar klausysime jų viluogingų žodžių?

Kar. Rus.

Mūsų kliaudos.

Be klaidų, be kliaudų, be netobulumų, rodos, nėra net atakirų žmonių. Ką ir kalbėti apie didžiuosius organizacijas, kaip ir sakysime apie pačią kariuomenę.

Kliaudų tatai yra daug. Jūsų nemaža mūsų pačių kariškių tarpe, jų beabejo turi ir mūsų vadai. Rodos, tai aišku.

Pagalios gali būti ir taip, kad vieniems kas nors išrodo stambi kliauda, o kitiems kaip tik priešingai. Ne visas ir kliaudas iš savo tarpo galima vienu rankos užsi-mojimu pašalinti. Viena, būdami ne kokia paprasta pri-puolamų žmonių kuopa, o sąmoningai disciplinuotų, mes negalime „triukšmo“ kelti taip, kaip tai daroma būnant šiaip sau žmogumi. Ne gi be reikalo mes netvojame gar-bingą kariškio vardą. Antra, ir šiaip vienos kitos kliaudos šalinimas reikalauja daug atsargumo. Todėl tai gali nuti-rėti ir vykinti aukštesnėji karo valdžia.

Laikraščio užduotis auklėti drausmės ir sąmonin-gumo vyrus. Be abejo „K. Ž.“ tai pats laikas iš laiko, tai kas peiktina ir ką peikti leistina — nupeikti.

Atsargus nurodymas į nukrypimus nuo tikro Lietuvos nepriklausomybės gynimo kelio, turės rasti vietos kariškių laikraštyje.

Pirmutinė mūsų tvirtėjimo sąlyga turi būti ta, kad vadai įgytu kariškiu tarpe pasitikėjimo. Be šio pastarojo

nei žinksnio žengti negalime. Pats savaime suprantama, kad pastovus pasitikėjimas gali būti įgyjamas vien tik darbe, o ne vienu kitu pataikavimu, gerinimais ir tt.

Kad kariuomenė būtų sucementuota, tampriai surišta, ir kareiviai, ir kariai, ir karininkai privalo žiūrėti į savo vadus su didžiausiu pasitikėjimu. Bet, kaip žinoma, tai varu niekad neatsiekiama: vadai paprastai parodo, kad jie verti tokio pasitikėjimo.

Gyvename tokiomis valandomis, kada mūsų „žūt ar būt“ rišama. Mūsų karžiگیškas pasišventimas ir pajėgų štempimas nenueis niekais, jeigu mes, savais vadais pasitikėdami, iki pat galui turėsime tiek išvermės ir griežto būdo, kiek savo laiku turėjo belgai, serbai...

Bolševizmo pavojus šiandien—ryt pranyks. Jis sudužs į mūsų pajėgą. Tečiau kiekvienas mūsų žino, kad dar pavojingesnių už bolševikus grobuonių esama. Bolševizmas,—kultūros atmatos—jis dings ir pradings; kultūrinę gi grobuonių letena gali būti ir ne vienos—kitos dienos. Kiekvienas Lietuvos nepriklausomybės gynėjas, nusimano apie kokius grobuonis mes čia kalbame. Jie ne kas kitas, kaip mūsų iš eilės tretysis okupantas—lenkas.

Turtėjome Muravjovus-Korikus, vokiečių žandarų sietynus, aziatų raudonarmiečių marą ir šit, šių pastarųjų žiotims susmukus, sulaukėme mūsų žemės išpenktų išgamų Pilsudžių (Pilsudskis), Daubarų ir kitų Lietuvos dvarininkų. Lenkų endekai, tų lietuvių išgamų padedami varu kabinasi ant Lietuvos kraštų, juos lenkų „ziememis“ vadindami. Lenkai net pyksta, kad mūsų apgyvendintas kraštas vadinamas Lietuva, o ne Lenkija, kaip apie tai jie atvirai rašė Kaune leidžiamame laikraštyje. Taigi tie nesotūs grobuonys geidžia, kad net ir Lietuvos vardo nebūtų.

Pat savaime suprantama, kad šį mūsų socialį ir politinį priešą, vėliau ar anksčiau lietuvių kariuomenei prisis nuveikti ir iš Lietuvos, kaip ir kitas nereikalingas sąjauvas iššluoti.

Tai ne šovinizmas, tai ne beprasmė pagieža, bet mūsų „žūt ar būt“. Lenkai ir lietuviai Lietuvoje sykiu neišsitenka!

Naujas Lietuvos priešas—rimtas ir pavojingas priešas. Jis pavojingiausias už visus kitus ligiol Lietuvos besiveržiančius priešus. Tatai atitinkamai reikia ir rengtis tam priešui mirtiną Lietuvoje smugį suduoti. Turime gi atitinkamai prie to prisirengti visi kariškiai ligi vienam. Turime mokytis kuotobuliausia karianti, turime kelti savo tarpe kariškąją bei valstybinę dvasią, turime savo klaidas taisyti ir kitiems draugams tas klaidas nurodinėti. Tėvynės ir tik tėvynės-valstybės labas, jos kariuomenės tobulumas visuomet ir visur turi būti pirmoje vietoje statomas.

Antrai niekas negali ginčyti, kad mūsų, kariškių, o taip pat ir karininkų tarpe yra tokių, kuriems Lietuva, jos nepriklausomybė—tušti žodžiai. Ir dar daugiau: kai kuriems šie žodžiai it koks kaulas jų burnoj įstrigęs randas. Šalia panašių žmonių negalima tylomis praieiti. Ar ne baurams špūdžio daro ir tas, kad kai kuriose dalyse karininkai, besikalbėdami tarp savęs lenkiškai, dažnai ir su kareiviais, nei žodžio lenkiškai nežinančiais, bando lenkiškai kalbėti ir tuo keldami kareiviuose pasipiktinimą.

Ar mažai pagalios erzina, kad ir paprastas tarp karininkų apsireiškimas, kada jie į lietuvių kalbos abėcėlę neranda reikalo nė pažūrėti. Nuo ausies rašo rezolucijas pradėdami „Wirazinykui...“ „Wadyu...“ (sic!) ir panašiai. Tokia valstybingumo stoka, toks kalbos darymas, jau parodo kariuomenės netobulumą, parodo, kad joje ir kitų paklaidų yra. „K. Ž.“ be abejo ne kartą bus tos klaidos nurodytos. Tuo tarpu gi šalinkime iš savo tarpo tas klaidas, kurias matome. Dabar ypač reikia šalinti tos klaidos, kurios žiokiu ar tokiu būdu yra dvasiškai su mūsų didžiausiu šių dienų priešu surištos.

VI. Parasavinis.

Igaunių kariuomenė.

(Iš karininko Gedgaudo paskaitos).

Iš visų naujai susidarančių mažųjų valstybių laimingiausiame, geriausiame padėjime, rodos, yra Igaunija (Estlandija). Čia visų gyventojų mažiau 2 milijonų. Tokį sulyginant gerą padėtį ji pasiekė: 1) vien nepaprastu savo piliečių darbštumu bei pasiryžimu žūt būt laisvais būti, 2) turėjo užtektinai inteligentijos, liaudis gi stovi ant labai aukšto (kaip dėl buvusios Rusijos provincijos) kultūros laipsnio (tik 1 ar 2% bemokslų) ir 3) mažiausiai turėjo įvairio plauko globėjų ir 4) ačiu savo gerai sutvarkytai ir narsiai kariuomenei. Kadangi mums, kaipo kariškiams, labiausiai rūpi kariuomenė, tai mes čia ir kalbėsime apie Igaunių kariuomenę ir jos susidarymo istoriją, ypač, kad mums lietuviams pasimokyti yra daug ko: ir dėlai pasiryžimo, ir dėlai nepaprasto darbštumo ir dėlai sumaningumo.

Igauniai bene pirmutini griebėsi savo kariuomenę organizuoti. Jie tai padarė tuojau, nei vienos dienos neatidėliodami, kaip tik buvo caro valdžia nuversta. Darbą pradėjo pulkininkas Soc, Kerensko valdžiai leidus. Organizavimas prasidėjo Petrapilyj. Gana greitai laiku buvo suorganizuota du Igaunių pulku, išviso apie 2000 vyrų. Darbas iš pat pradžios ėmė sekmingai eiti, nes čia ir apsireiškė aukštas Igaunių kultūros laipsnis: kariuomenei organizuoti užteko inteligentiškų jėgų. Buvo daug karininkų (iš rusų armijos), tarp jų, gi užtektinai su aukštesniu karišku mokslu bei šiaip, aukštesniu laipsniu karininkų.

Pulkininkui Soc iš pat jo darbo pradžios rūpėjo tą Igaunių kariuomenės organizaciją perkelti Igaunijon, nes visi jautė ir gerai numanė, kad netrūkus šiaip ar taip bus rišamas Igaunijos likimas ir todėl tik jos žemėj esanti kariuomenė galės tą likimą nusverti.

Ir ištikruju — Igauniams greitai laiku pasisekė perkelti savo kariuomenę Igaunijon. Bet čia užėjo bolševizmas, apsireiškė naujos rūsies palinkimas rusų užgrobimams (imperializmas) ir jaunutei kariuomenei ėmė gręsti didis pavojus: bolševikai griežtai pareikalavo Igaunių kariuomenę nuginkluoti ir išskirstyti. Tečiau Igauniai naujų Rusijos valdovų nepaklausė ir kariuomenės netik nenuginklavo, bet ėmė ir toliau ją organizuoti, nors gali gale bolševikams ir pasisekė vieną pulką nuginkluoti. Pusiau slaptai besiorganizuojant, Igauniams tečiau greit pasisekė suorganizuoti visą divizę — apie 8000 žmonių.

Tuo laiku Igaunijos padangėse ėmė rinktis nauji juodi debesiai. Tai bolševikai, bedarydami savo nelemtąją taiką L. Brastoje, pardavė vokiečiams, kaip žinome, tarp kitų ir Igauniją. Tečiau Igauniai, dar vokiečiams jų žemėn neįsiveržus, suspėjo slaptu būdu išrinkti 8 ištikimus vyrus, kaipo aukščiausią valdžią. Tie 3 vyrai sudarė valdžią (kabineta), kuri išbuvo išviso tik 3 dienas, nes atėję vokiečiai nušlavė viską, kas tik jiems netiko, taigi ir naują Igaunių valdžią. Žinomas daiktas, kad kariuomenė, tokia silpna būdama, palyginus su vokiečių masėmis, negalėjo stoti kovon su atėjūnais. Tik vienas pulkas mušėsi su vokiečiais, antras gi perėjo pas bolševikus, kiti gi da stovėjo miestų garnizonais.

Atėję vokiečiai, norėdami paslėpti savo užgrobimo norus, tuojau sudarė savo „Igaunių“ valdžią iš baronų (kaip mūsų dvarininkai). Ši valdžia tuojau ėmė daryti žygių vokiečių naudon, veikdama, žinoma, visos Igaunijos vardu. Be abejo — ši valdžia joku būdu negalėjo buti gyventojų norų išreiškėja, nes barona drauge su kitais vietos vokiečiais išviso sudarė tik 3% visu Igaunijos gyventojų, tuotarpu gi kaip Igaunių jų tėvynėje 90% visu gyventojų (rusu gi 4%)

Po vokiečių revoliucijos įgauniai tuojau pareiškė vokiečiams, kad jie išėitų iš jų žemės, patys gi tuojau sudarė naują valdžią, kurios baronai tečiau nepripažino. Vokiečiai, nors matė, kad jie vistiek šalies nebeįstengs valdyti, trauktis iš įgaunijos geruoju ir gi namanė, posenovei žmones spauzdami ir su baronais besibičiuliuodami. Žmonės ėmė visur prieš vokiečius kilti, šen bei ten numesdami jų valdininkus ir statydami jų vieton savuosius drauge besiorganizuodami į ginkluotą kuopą. Naujoji įgaunių valdžia ėmė stropiai supirkinėti ginklus. Gavo jų nemaža pas iškrikusias vokiečių bei bolševikų kariuomenes, bet vis tik buvo tai toli gražu neužtekinai, kad sudarius šokią tokią kariuomenę ir gerai ją apginklavus.

Bet šičia jiems daug padėjo 45 ukrainiečių divizė, kuri, įgaunioj bestovėdama, visą laiką stengėsi namo — Ukrainon. Divizei galų gale pasisekė ir ji išėjo Ukrainon, palikdama įgauniams 6 batarėjas ir 40,000 šautuvų. Tos 6 bat. ir 40,000 šautuvų, tai ir buvo pati pradžia, pats tas pamatas įgaunių kariuomenei ginkluoti.

Tečiau ir šį kartą įgauniams nepavyko. Nors jie turint tiek daug gražių ginklų ėmė sparčiai kariuomenę rengti, tečiau nespėjo jos suorganizuoti, nes baronai įprašė vokiečius, kad jie nuginkluotų įgaunius. Vokiečiai besitraukdami iš įgaunijos nuginklavo tą dar neskaitytą įgaunių kariuomenę ir visus jų ginklus bei didelius savo sandėlius išvežė su savim. Negalėdami gi išvežti armotų, išėmė jų spynas ir nuskandino juroj. Revelyj, vokiečiams iš įgaunijos besitraukiant, buvo daugybė armotų. Rodos apie 600 įvairaus kalibro armotų, pradėdant nuo pačių sunkiųjų. Suprantamas daiktas jie jas negalėjo išvežti, bet ir įgauniams ir gi nenorėjo atiduoti, kad tuo būdu nepginklavus jų, kurių jiems užkariauti nepavyko. Tą tai visas tas armotas ir gi sugadino, paskandinę spynas jūroje.

Įgaunija, vokiečiams besitraukiant, atsidūrė labai bauriame padėjime: jai ėmė grėsti bolševikų raudonarmiečiai. Žūt būt reikėjo nuo jų gintis, kitaip visam kraštui grėsė pavojus: ir amžinos rusų imperializmo vergovės ir galutinio šalies turtų išgrobimo ir bado šmėkla. Įgauniai, kad išsigelbėjus nuo pražūties, kreipėsi prie savo genčių už jūros — pas suomių, prašydami pagalbos. Suomiai tada jau turėjo užtekinai geros kariuomenės, bet jie, dėliai tulų politišku priešasčių, įgauniams pagalbos duoti griežtai atsisakė. Tik beveik kaip ypatingą malonę leido įgauniams savo šalyj verbuoti (rinkti) savo kariuomenėn karininkų bei karių. Tečiau sąlygas pastatė nepaprastai sunkias: priverstė įgaunius pasirašyti sutartį kuria įgauniai apsiėmė suomių karininkams tuojaus mokėti po 2000, o kareiviams po 500 m. apsišarvuoti. Be to jiems ir alga turėjo būti mokama dviguba kaip įgauniai savo kareiviams mokėjo. Įgauniams kito kelio nebuvo, kaip tik pasirašyti sunkias suomių sąlygas. Jie ir pasirašė. Greitu laiku įgauniams pasisekė pargabenti 2000 suomių. Ir ta suomių kariuomenė daug gera įgaunijai padarė. Įgauniai, suomių besiremdami, galėjo, kiek ištesėdami greičiau, ir savo kariuomenę tvirti, ir miliciją organizuoti, ir visą šalį tvarkyti, stiprinti.

Bolševikai nelaukė, kol įgauniai susiorganizuos. Jie, vokiečiams besitraukiant, ėjo jų pėdomis, kad vėl šį kraštą pavergus, jo teises bei laisvę sumindžiojus. Ir įgauniai, kad jiems nors šiaip taip atsispyrus, tuojau vėl ėmėsi kariuomenės daryti. Bet kad greičiau sudarius šiek tiek pamokytą kariuomenę, įgauniai nutarė padaryti inteligencijos mobilizaciją. Ši inteligencijos mobilizacija davė 5000 vyrų (studentų, gimnazistų, žmonių inteligentišku profesijū). Šiaip taip juos pamokinus, jie tuojau buvo siunčiami ant fronto prieš bolševikus, kurie jau buvo suspėję didesnę pusę įgaunios užgrobti. Ir ta nepamokyta, basa, blogai gink-

luota kariuomenė (išviso įgauniai tada turėjo 2000 šautuvų) savo nepaprasta drąsa padarė stebuklą: sulaukė bolševikus, sumušė juos ir atgal nuvarė. Ir padarė ji dar daugiau: ji pati save apginklavo. Ji tiek daug ginklų iš bolševikų išplėšė, kad ne tik save puikiai apginklavo, bet ir visa šių dienų įgaunių kariuomenė, vis bolševikų ginklais ginkluota. Buvo daug atsitikimų, kad ta iš inteligentų sudaryta kariuomenė imdavo ištisas bolševikų batarėjas, imdavo su arkliais ir visais pakinklais, tuojau čia pat pasukdavo armotas ir šaudydavo bolševikus. Tuo pat būdu buvo užgriebti dideli bolševikų ginklu bei maisto sandėliai ir ačiu tai „priverstinai“ bolševikų pagalbai, įgaunių kariuomenė atsistoja ant kojų.

(T. b.)

Dėliai terminų vienodumo.

Pastojus į rikiuotės dalį kiekvienas karininkas pirmiausia susiduria su mūsų rikiuotės komanda. Jis ieško jos terminus dalių štabuose, ar tai kuopose, bet dažniausia jų neradavo. Ir prisedavo klausytis jau seniau atvykusių karininkų rikiuotės komandų. Taip išlėto ir užmiršdavo, kad yra mūsų rikiuotės ir dar kiti statutai. Paskutiniu laiku reikalas jau susitvarke, — turint noro visuomet galima rasti kr. apsaugos Ministerijos Literatūros Skyriaus išleistas statutus, bet papročio pagauti vis dar vartoja „ant pečių“, „kairis petys pirmyn“ arba panašius.

Yra dar ir kitų rūsijų karininkų, dažniausia ne lietuvių, kuriems tikrai sunkoka būti rikiuotėje. Dalis jų stengiasi pažinti mūsų kalbą, jos mokosi, nes kaip gi kitaip susikalbėsi su kareiviais ir vesi pamokas. Bet rasi ir tokių, kurie menkai atkreipia į tą domės, kurie, tarytum ne Lietuvos kareivijoje tarnaudami, menkai stengiasi pažinti ne tik ką mūsų kalbos, bet dargi statutų, kamandų.

Dar paminėtini ir prūsų lietuviai. Jie ytin mums brangūs, kaipo buvusieji kitos valstybės piliečiai, stojusieji į mūsų eiles, bendrai siekti Lietuvos nepriklausomybės. Kaip dauguma Rusijos karininkų nenori atsikratyti kai kurių Rusijos kariuomenės /ipročių ir nenoriai priima naujumus, taip prūsų lietuviai, tokių pat /ipročių lydimi, nenori skirtis su vokiečių statutais. Dalis jų priima mūsų statutų nusistatymus, bet yra išimčių, kurie vaduojasi vokiečių mokymu. Nekalbėsiu čia apie jų racionalumą, naudingumą, bet tik noriu priminti, kad visos trys asmenų rūšys įnešė mūsų kareivijon nevienodumą. O kokia gali išrodyti kareivija, kurioje nevienodai vedamos pamokos, kurioje vartojama nevienoda rikiuotė su bauriais rusizmais.

Viskas lengva prašalinti, jeigu karininkai labiau domėtusi mūsų leidžiamų statutų. Juose yra jau nustatyti terminai, kurių ir reikėtų prisilaikyti, juos vartoti ir tuo būdu jie išgyvens mūsų kariškių kalboje.

Tas pats galima pasakyti ir apie kitus kariškus terminus, kurių mūsų kariškoje literatūroje jau nemaža pasirodė. Tečiau jie mūsų kariškių nežinomi, dažnai vien dėliai apsilėidimo, dėliai tos literatūros nežinojimo.

Karininkas V.

Žinios.

Kariuomenės priesaika.

Gegužės 11 d. Vyriausiojo Vado įsakymu įvyko kariuomenės priesaika Kaune ir mūsų visų širdyse sujuda tie jausmai, kurie sukėlė mus eiti ir galvas dėti už Tėvynę. Už mirtį stipresnė mūsų Tėvynės meilė tapo išreikšta iškilmėje, kokios jau šimtus metų nebuvo matę senos Kaunas.

Nuo ryto prie Rotužės aikštės pradėjo rinktis žmonių minios. Apie 9 val. pasigirdo pirmųjų ateinančių būrių orkestro garsai. Linkamuose puikios dienos saulės spinduliuose standžiai žengia Lietuvos vyrai. Kaskart jų daugiau, ir 10 val. apie aukštą, baltą Rotužės bokštą sustojo kariuomenės tūkstančiai. Prie bokšto gi augstai iškeltas, puikiai išrėdytas matėsi altorius. Pačiame viršuje tarp tautinių vėliavų bei gražių, didelių kilimų—Lietuvos Vytis.

11 val. atvyko Lietuvos Prezidentas su palydovais, Valstybės Tarybos pirmininkas Šilingas, Tarybos nariai ir Ministerių pirmininkas M. Sleževičius su ministerais. Pasiveikinę su jau atvykusiais mūsų svečiais, Anglijos, Amerikos, Francijos ir Vokietijos atstovais, Vyriausiojo Vado Generolo Žukausko lydimi, jie nuėjo katedron, kur J. E. Žemaičių Vyskupas atlaikė šv. iškilmingas Mišias.

Aikštėje prie altoriaus irgi buvo atlaikytos Igulos kapeliono šv. Mišios.

Po mišių, varpams skambinant, išėjo iš katedros didelė procesija. Tarp vėliavų, žibintų, dvi ilgai baltais rūbais dvasiškių eili, kapitulos pralotai, ant galo po aukso blizgančiu baldakimu Žemaičių Vyskupas ir tūkstančiai žmonių. Giedant chorui ir miniai „Dievas mūsų gelbėtojas ir tvirtybė“, procesija priėjo prie altoriaus. Vyskupas užžengęs ant paaukštinimo prie altoriaus prabilo į kariuomenę. Savo kalbą Vyskupas pradėjo, primindamas Ezekieliaus pranašo regėjimą. „Esant Izraelio tautai Babilonijos nelaisvėje per 70 metų, išnykusi buvo pas izraelitus visai viltis, kad jų valstybė būtų atgairinta. Ir matė Ezekielius lauką didį, kaulų pilną. Ir paputė vėjas, gyvybė išžengė į apmirusius kaulus, apsilviko kūnu ir atsistojo ant savo kojų ir pasidarė jų didi kariuomenė“. Ilgiau negu Izraeliaus tauta, labiau už juos buvo mūsų tauta be gyvybės ir be vilties. Ši diena parodo, kad mes, gyvybę atgavę, atsidavę Tėvynės labui, įgyssime sau teisės tai gyvybei laikyti...

Pagaliau įvyksta ir pati priesaika.

Vyskupui skaitant priesaikos žodžius ir matant, kiek į dangų pakilo rankų, pasiryžusių „nesigailėdami savo sveikatos nė gyvasties“ ginti Lietuvą, jautė kiekvienas, kad nėra tos jėgos, kuri galėtų šiandieną stumti mūsų gyvenimą į senąją vagą. Jautė, žmogus, kad ištikro „nesibijosim, nors kalnai virstų į jūrų gelmes“...

Pasibaigus priesaikai, Lietuvos Prezidentas Vyriausiojo Vado ir Ministerių Pirmininko lydymas apėjo frontą ir pasveikino kariuomenę.

Savo prakalboje Prezidentas nurodė, kad šiandieną mums jau niekas nebegali atimti vilties ir noro laisvai gyventi; kad Lietuvos valstybėje turi būti ne tik laisvė nuo užsienio priešų, bet bus ir vidaus laimė; Valdžios vardu jisai užtikrino, kad besirūpinant žemės klausimu, pirmu pirmiausia bus atminti tie, kurie savo gyvybe gynė Tėviškę. Vyriausias gi Vadas trumpai, kariškai, griežtai ir energingai pabrėžė, kad Lietuvos kariuomenė padarytą priesaiką išpildys, nors ir žūti reikėtų.

Kariuomenės ir visų mačiusių tas iškilmes ūpas buvo neapsakomai pakeltas; matei ant vyrų ir moterų veidų džiaugsmo ašaras...

Išsiskirstant gi namon kiekvienas ėjo sustiprintas dvasioje, besidžiaugdamas, kad leido Dievas sulaukti ir savo akimis paragėti Tėvynės atgimimo dienas.

K. Baublys.

Nuo Joniškėlio.

Kuomet bolševizmo banga grėsė užplūsti visą Lietuvą, ką tik susidaręs ministerių kabinetas apleido Vilnių; naujas Lietuvos centras—Kaunas buvo atskirtas nuo visos šalies. Nebuvo galima su visa Lietuva nė susisiekti, nė susišinoti. Panašiam stovyje atsidurė ir Joniškėlio apskritys, o ne ilgam trukus jame jau valdė bolševikai. Apie tuos laikus nutylėsiu. Pradėsiu, kuomet bolševikų jėgos traukė atgalop.

Tai buvo kovo 22 dieną. Ir tuomet Joniškėliečiai nieko nežinojo, iš Kauno neateidavo jokių žinių, nežinota kas ten veikiama ir apskritai ar kas nors veikiama. Reikėjo pasitikėti savo jėgomis ir savo iniciativa, imtis kūrybos, žiūrėti, kad negalėtų sugrįžti atgal įkyrėjūsieji raudonarmiečiai rusai, stengtis sulaukyti jų plūdimas, sudarius šokią tokią pajėgą, nustačius frontą.

Paraginimas kilo iš apskrities komiteto. Jis suprato, kad save kas sau gindami, kiekvienas pavieniui nesulauksi geresnių pasekmių. Todel reikia visas veikimas centralizuoti. Tada kovo 29 ar 30 d. komitetas paskelbė apskrities karininkų suvažiavimą, kuriame įsteigtas Joniškėlio apskrities apsaugos štabas. Pastarasis turėjo siekti: 1) sutraukti skaitlingesnę savanorių skaičių ir 2) sutvarkyti miliciją.

Ypač atkreipta dėmes į raitąją miliciją. Jos dalis likdavosi vietos valsčiui tvarkyti, o kita jodavo grumtis, kur kildavo bolševikų pavojus.

Vėliaus, labiau susitvarkius, operatyvė dalis pavesta operatyvės dalies viršininkui. Jis turėjo rūpintis frontą užlaikyti.

Neturint pastovios kariuomenės, sukviestieji partizanai-milicininkai užėmė visą apskrities frontą. Veikimas buvo paprasčiausias. Atlikusieji raiteliai priskirti prie štabo ir siunčiami į jo nurodytą pavojingesnę vietą. Taip susitvarkius, partizanai pasekmingai kovojo ir bolševikai turėdavo netgi pasitraukti. Taip juos nuvyta net už Vabalninkų.

Reikia pažymėti, kad tai visa buvo daroma savo pajėgomis, be jokios vokiečių pagalbos. Partizanai 3 savaites vieni laikė frontą ir vedė mūšius. Partizanai stovėjo linėje Saločiai—Mūša—Pasvalys—Lavėnai, o vokiečiai kur kas užpakalyje: Vaškai—Linkuva—Klovainiai—ant Šaduvos.

Pavasariui prasidėjus, pabiuro keliai, pasidarė neišeinami, neišvažiuojami ir susirėmimų buvo maža. Bet tuo laiku Joniškėlio partizanai jau susisiekė su centru ir beabejo veikimas bus dar pasekmingesnis.

Sunkūs buvo pirmieji žingsniai, kuomet buvo vien geri norai, vien pasiryžimo ginti apskrities rubežius. Trūko visko: ir organizacijos ir ginklų. Pastaruosius gauta iš vietos vokiečių mainomis už lašinius, pinigus ir vieną kitą savų paranklojus.

Bet sumanus Joniškėliečių pavyzdys nurodo, kas galima padaryti krašto nepriklausomybės obalsiu besivaduojant. Ir tai turi būti mums pavyzdžiu. Mes, jau organizuota kariuomenė, net gi su pavydū žiūrime į Joniškėliečių žygius ir laukiame, norime bendro mūsų sąryšio, nes visi siekiame šalies išvadavimo, visi norime, kad laisva Lietuva be svetimausių pagalbos pati pradėtų savo žmonių reikalų žiūrėti, pati pradėtų valstybiniai valdytis.

Sv.

Laiškas į Redakciją.

Berlynas,

1919 m. Gegužio 10 d.

Jo Ekscelencijai Vilniaus Vyskupui
Jurgiui Matulaičiui-Matulevičiui

Vilniuje.

Aukštai Gerbiamas Ganytojau!

Tėvynė Lietuva didžiausiame pavojuje; bolševikai ir kiti mūsų priešai baigia naikinti turtingą mūsų šalį, išalkustus, visokių ligų ir kitų nelaimių nuvargintus mūsų žmones versta verčia išsizadėti meilės Nepriklausomos Tėvynės Lietuvos ir doros.

Naujai atvykę okupantai užėmė mūsų seną sostą-pilį Vilnių ir verčia visokiais būdais Lietuvos piliečius eiti prieš mūsų valdžią, prieš Lietuvos Nepriklausomy-

bę, verčia prašyti Varšuvos valdžios prijungti Lietuvą prie Lenkijos.

Tokį išdavystės darbą varo viešai net kun. Mačiejavičius ir kiti panaši lenkystės apaštalai, Jūsų Ekscelencijos globoje būdami. Tuo tarpu negirdėti Jūsų Ekscelencijos ganytojiško žodžio (bent Kauno ir Suvalkų apskrčiuose).

Toks Jūsų Ekscelencijos tylėjimas, kada mūsų Tėvynei Lietuvai ir Bažnyčiai geležinius vergijos pančius rengia, labai gal užkenkti taip Tėvynei kaip ir Bažnyčiai.

Garbus Ganytoją, sek paveikslą Paryžiaus arkivyskupo Kardinolo Ameto, katras viešais raštais ir garsiu balsu per visą karą nuolat ragino visus Francijos piliečius ginti Franciją nuo priešų, sek paveikslą garsaus Belgijos apgynėjo kardinolo Mersje, katras neatsižvelgdamas į vokiečių žiaurumą ir jam areštais grūmimą, karščiausiai gynė Belgiją nuo vokiečių sumanytos vergijos, nuolat protestavo viso pasaulio spaudoje, už ką pasaulis ir Tėvas Šventasis jį aukštai gerbia.

Garbus Nepriklausomos Lietuvos Pilietį, Aukščiausias Vilniaus Vyskupijos Ganytoją, prabilk garsiu bal-

su, taip kad visa Lietuva ir platus pasaulis išgirstų Tavo balsą, ginantį mūsų Tėvynę ir Bažnyčią nuo vergijos, aiškink garsiai 4 Dievo prisakymą apie meilę tėvų ir tėvynės, — ragink smarkiai žmones būti ištikimais Nepriklausomos Lietuvos piliečiais ir mokink gmti savo Tėvynę Lietuvą ir Bažnyčią nuo visų priešų, stabdyk ir bausk išdavikus už vartojimą Bažnyčios ir ktnigo autoritates prieš Tėvynės Lietuvos Nepriklausomybę.

Su tikra Jūsų Ekscelencijos pagarba

prelatas Konstantinas Oišauskis.

NUO REDAKCIJOS.

«K. Ž.» redakcija sekančiu numeriu pradėdant vion Generalinio Štabo pranešimų, spausdins savaitines fronto padėties apžvalgas.

Skaitykite ir platinkite didžiausį Lietuvoje dienraštį

LIETUVA.

Lietuva išeina kasdieną, iškiriant dienas po šventadienių.

Lietuvoje uoliai ginama Lietuvos nepriklausomybė.

Lietuvoje daugiausia rašoma žinių apie valdžios darbus.

Lietuvoje paduodama visi valdžios įsakymai, parėdymai, nauji įstatymai ir tt.

Lietuvoje paduodama valdžios žinios, paimtos iš pirmų šaltinių.

Lietuvoje greičiausia paduodamos viso pasaulio telegramos.

Lietuvoje rašo žinomiausieji Lietuvos publicistai (laikraštininkai).

Lietuvos kaina: metų ketvirčiui 30 auksinų (markių), 1 mėn. 10 auksinų (markių).

LIETUVOS adresas: Kaunas, Laisvės Alėja, Nr. 60.

Skaitykite ir platinkite

LIETUVOS ŪKININKA

Lietuvos Ūkininkas yra tiesioginiu «Varpo» ir «Ūkininko» (Tilžės) idėjų įpėdiniu.

Lietuvos Ūkininkas ir dabar šaukia žmones uoliai ginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, mokina žmones, kas reikia daryti, kad mūsų krašte nebūtų nei bado, nei skurdo, nei priespaudos.

Lietuvos Ūkininko kaina: metams 12 rub., 3 mėnesiams 3 rub.

Lietuvos Ūkininko adresas: Kaunas, Duonelaičio g. Nr. 47 (ties V. Taryba).